

Kreativni svijet ilustratora Svjetlana Junakovića

Petric, Rea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:189:006721>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Rea Petrc

Kreativni svijet ilustratora Svjetlana Junakovića

ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2021.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Kreativni svijet ilustratora Svjetlana Junakovića

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Dječja književnost s medijskom kulturom

Mentor: izv. prof. dr. sc. Maja Verdonik

Student: Rea Petrc

Matični broj: 0299012595

U Rijeci,

srpanj, 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

„Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam završni rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu završnog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.”

Vlastoručni potpis:

ZAHVALA

Ovaj rad posvećujem svome ocu.

Prvenstveno zahvaljujem svojoj obitelji koja je kroz cjelokupno fakultetsko obrazovanje bila uz mene i pružila mi podršku, a posebice svojoj mami koja me svojim mudrim riječima ohrabivala u daljnji rad.

Nadalje, zahvaljujem svome dečku Mateju koji je od samog početka uz mene, koji mi pruža neizmjernu podršku i koji vjeruje u mene, čak i u trenucima kada sama sebi ne vjerujem. Svakodnevno me motivira i čini me boljom osobom.

Uz to, zahvaljujem svojim kolegicama Anici, Kristini i Lauri za sve nezaboravne trenutke provedene na fakultetu i na pružanoj podršci.

I naposljetku zahvaljujem svojoj mentorici, izv. prof. dr. sc. Maji Verdonik, na povjerenju, dostupnosti, razumijevanju i velikom broju savjeta koji su mi bili od velike pomoći prilikom pisanja završnog rada.

SAŽETAK

Svjetlan Junaković svjetski je poznati hrvatski ilustrator i autor slikovnica. Njegovi radovi poznati su u cijelome svijetu. U ovom radu analizirane su slikovnice: *Dome, slatki dome*, *Ljubav spašava živote*, *Moj put: priča o cipelama*, *Cirkus Ludolet*, *Una casa che mi piace*, *Krokačev TV-kanal*, *Mali veliki svijet*, *Oh, ti radosna večeri*, *Sretan rođendan* i *Nikola Tesla*. Predstavljene su tri autorske i sedam slikovnica koje je Junaković ilustrirao prema tekstovima Tita Bilopavlovića, Vere Vujović i Luke Paljetka. Cilj je bio odgovoriti na pitanje jesu li odabrane slikovnice primjerene djeci rane i predškolske dobi kao početak učenja čitanja. Rezultati analize pokazali su da su slikovnice svojom jednostavnošću i ilustracijama primjerene za rad s djecom rane i predškolske dobi, u okviru početnog učenja čitanja. Analizirane slikovnice sadrže jednostavan tekst koji je primjeren djeci predškolske dobi te se mogu koristiti u raznovrsnim aktivnostima.

Ključne riječi: djeca rane i predškolske dobi, slikovnica, Svjetlan Junaković

SUMMARY

Svjetlan Junaković is a world-famous Croatian illustrator and author of children picture books. His work is known throughout the world. In this paper, the following picture books were analyzed: *Home, sweet home; Love saves lives, It is my way - the shoe story, The crazy circus, A house that I like, The Krokačev TV-canal, The little big world; Oh, you joyous evening; Happy birthday and Nikola Tesla*. Three author's and seven picture books were presented, which Junaković illustrated according to the texts of Tito Bilopavlović, Vera Vujović and Luko Paljetak. The goal was to answer the question of whether the selected picture books were appropriate for children of early and pre-school age as the beginning of the learning of reading. The results of the analysis showed that the picture books, with their simplicity and illustrations, are suitable for working with children of early and preschool age, within the initial learning to read. The analyzed picture books contain a simple text that is suitable for preschool children and can be used in a variety of activities.

Key words: children of early and preschool age, picture book, Svjetlan Junaković

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. SLIKOVNICA.....	2
2.1. Povijest slikovnice	3
2.2. Podjela slikovnice	5
2.3. Uloga i funkcije slikovnice	7
3. ILUSTRACIJA.....	9
3.1. Povijest ilustracije.....	10
3.2. Svrha ilustracije.....	11
3.3. Stilovi ilustracija	13
4. ODNOS TEKSTA I ILUSTRACIJE U SLIKOVNICI.....	14
5. SVJETLAN JUNAKOVIĆ	15
5.1. Životopis	15
5.2. Ilustratorski opus.....	16
6. AUTORSKE SLIKOVNICE SVJETLANA JUNAKOVIĆA	17
6.1. <i>Dome, slatki dome</i>	18
6.2. <i>Ljubav spašava živote</i>	21
6.3. <i>Moj put: priča o cipelama</i>	23
7. SLIKOVNICE DRUGIH AUTORA S ILUSTRACIJAMA SVJETLANA JUNAKOVIĆA.....	25
7.1. <i>Cirkus Ludolet</i>	25
7.2. <i>Una casa che mi piace</i> (Kuća koja mi se sviđa)	26
7.3. <i>Krokačev TV-kanal</i>	27
7.4. <i>Mali veliki svijet</i>	28
7.5. <i>Oh, ti radosna večeri</i>	29
7.6. <i>Sretan rođendan</i>	31
7.7. <i>Nikola Tesla</i>	32
8. JUNAKOVIĆEVE SLIKOVNICE PREMA FORMI	35
9. ZAKLJUČAK.....	37
10. LITERATURA.....	38
11. POPIS PRILOGA.....	41

1. UVOD

Svjetlan Junaković, hrvatski je autor i ilustrator, koji je postigao značajnu međunarodnu karijeru diljem svijeta. Njegova djela poznata su u Sloveniji, Italiji, Austriji, Njemačkoj, pa sve do Kine i Japana. Također, dobitnik je mnogih svjetskih, ali i hrvatskih priznanja i nagrada.

U prvom dijelu završnog rada predstavljene su značajke slikovnice i ilustracije kroz povijest, njihova svrha i uloga te podjela slikovnice. Glavni dio rada posvećen je ilustratoru Svjetlanu Junakoviću, odnosno njegovom djelovanju. Njegov ilustratorski opus interpretiran je kroz analizu autorskih, ali i ostalih slikovnica u kojima je sudjelovao kao ilustrator. Sveukupno je obrađeno deset Junakovićevih slikovnica, odnosno tri autorske i sedam slikovnica pojedinih autora čije je slikovnice ilustrirao. Analizirala sam Junakovićev rad kroz uvid u stručnu literaturu o slikovnicama te kroz odnos ilustracija i teksta unutar slikovnica. Slikovnice koje sam odabrala su: *Dome, slatki dome*, *Ljubav spašava živote*, *Moj put: priča o cipelama*, *Cirkus Ludolet*, *Una casa che mi piace*, *Krokačev TV-kanal*, *Mali veliki svijet*, *Oh, ti radosna večeri*, *Sretan rođendan i Nikola Tesla*.

Cilj je bio odgovoriti na pitanje *Koje karakteristike tekstova i ilustracija ih čine primjerenima djeci rane i predškolske dobi?* Analizirane slikovnice sadrže jednostavan tekst koji je primjeren djeci predškolske dobi te se mogu koristiti u raznovrsnim aktivnostima.

Temu ovog rada sam odabrala jer izuzetno cijenim rad Svjetlana Junakovića te smatram da su njegova djela korisna u procesu razvoja djeteta.

2. SLIKOVNICA

Slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susreće. Pri odabiru slikovnice potrebno je uzeti u obzir dob djeteta jer je svaka slikovnica prilagođena određenoj dobi djece. „Slikovnica je prvo likovno-literarno djelo koje dijete susreće i doživljava svim osjetilima” (Kos-Paliska, 1997, prema Verdonik, 2015: 3).

Dijete se od najranije dobi susreće sa slikovnicom te ona predstavlja jedno od područja koje omogućuje komunikaciju između djeteta i odgajatelja. Na taj se način pridonosi razvoju djetetovog govora, kao i na razvoj djetetovog karaktera (Petrović-Sočo, 1997).

Priča koju sadrži slikovnica može biti upotpunjena i proširena te je obogaćena raznovrsnim ilustracijama. Također, može biti prepričana putem ilustracija, bez teksta ili nizanim ilustracijama i slikama koje dijete promatra, usvaja i razgovara o njima. Slikovnica je od velike važnosti za cjelokupni razvoj djeteta. Uz pomoć slikovnice, dijete unaprjeđuje svoje mišljenje, logičko zaključivanje i pamćenje. Nadalje, putem slikovnica, dijete uči o svijetu koji ga okružuje, dok uz pomoć pozitivnih likova dolazi do stvaranja ideala te se na taj simboliziraju moralni odnosi i ponašanja.

Cilj slikovnice je poticanje i razvijanje djetetove mašte, stvaranje smisla za lijepo, razvijanje kreativnosti, upoznavanje s različitim likovima i bojama te prenošenje emocija i doživljaja. Nadalje, uloge slikovnice jesu omogućavanje djeci učenja igrajući se s njima, razvijanje mašte i novih svjetonazora, razvijanje potražnje za knjigama i navikavanje na iste (Hlevnjak, 2000).

Također, od velike je važnosti i društvena uloga same slikovnice, putem koje društvo prenosi pozitivne vrijednosti na najmlađe članove, kao što su otvorenost, identitet, pravednost i slično (Fuchs, Vican i Milanović Litre, 2011).

2.1. Povijest slikovnice

Češki pedagog i teolog, Jan Amos Komensky, autor je prve slikovnice *Orbis sensualium pictus* (Osjetilni svijet u slikama). Slikovnica je tiskana u Nurnbergu, 1658. godine, s namjerom obrazovanja djece. Prema današnjim shvaćanjima, slikovnica Komenskoga bila je ilustrirana knjiga namijenjena isključivo učenicima, a ne predškolskoj djeci (Crnković i Težak, 2002).

Friedrich Justin Bertuch, nakladnik iz Weimara, smatra se glavnim utemeljiteljem slikovnice u Europi. 1792. godine, objavio je *Slikovnice za djecu* koje su sadržavale 12 dijelova i 6000 bakroreza. Veliku važnost predstavljala je sama dostupnost slikovnica, odnosno da su pristupačne što većem broj ljudi te je bila omogućena prodaja pojedinačnih slikovnica i u kompletu. Nadalje, Bertuch je izjavio da je slikovnici mjesto u dječjoj sobi te da se putem slika od najranije dobi poučavaju djeca (Čičko, 2000).

Pojava prvih tiskanih slikovnica nije paralelna s pojavom tiskane literature koja je bila namijenjena odraslim čitateljima, jer u to doba nije postojao tisak u boji. Pojava tiska u boji omogućila je prvu pojavu slikovnica, dok su se u to vrijeme slikovnice tiskale tehnikom drvoreza, a zatim su se ručno bojile. Prve slikovnice u boji pojavljuju se u Velikoj Britaniji i Njemačkoj (Martinović i Stričević, 2011).

Prvenstveno su se djeci ilustrirale biblijske knjige, a zatim se počinju ilustrirati basne i slovarice te se one smatraju prethodnicima slikovnice (Martinović i Stričević, 2011).

Mnogobrojne abecedne slikovnice počinju se izdavati u Europi, u 19. stoljeću. Takve slikovnice služile su kao sredstvo pomoći djeci kod učenja pisanja i čitanja. Svako slovo abecede upotpunjavala je ilustracija, koja je povezana uz radnju, ili predmet koji započinju tim slovom. U Engleskoj, nakladnik John Harris, prvi započinje sa sustavnim izdavanjem knjiga za malu djecu koje su sadržavale mnoštvo slika. Trend slikovnica započele su upravo njegove slikovnice *Majka Hubbard* i *Bal leptira*. Osim HARRISA, važnu ulogu kod razvoja slikovnica zauzeo je nakladnik Dean & Co, koji je izdavao jeftine slikovnice s raznovrsnim tematikama (Batinić i Majhut, 2001).

U drugoj polovici 19. stoljeća, pojavljuju se slikovnice koje su sadržavale igračke te ilustracije koje su dominirale u odnosu na tekst. Spomenute slikovnice obuhvaćale su veliki broj ilustracija, od kojih je većina bila u boji te minimalnu količinu teksta. U prosjeku su sadržavale od 8 do 12 stranica ilustracija i teksta pojedinih klasičnih priča.

Pojam slikovnica, u Hrvatskoj se prvi put pojavljuje 1869. godine, u Hrvatsko-njemačkom rječniku Ivana Filipovića (Hranjec, 2006).

Prvu hrvatsku slikovnicu *Domaće životinje i njihova korist* objavio je Lavoslav Hartman 1863. godine u Zagrebu. Jedna od zanimljivosti navedene slikovnice je prisutnost teksta na latinici i ćirilici u prvom izdanju, dok je u drugom izdanju njemački jezik zamijenjen ćirilicom (Majhut i Batinić, 2017). Prema autoru Berislavu Majhutu (2013), Nikola Lauppert prvi je hrvatski ilustrator dječje knjige. Godine 1844. ilustrirao je *Basne*, autora Ignjata Čivića Rohrskog.

Prva slikovnica koju je ilustrirao hrvatski ilustrator jest slikovnica pod naslovom *Dječja čitanka o zdravlju*. Pojavljuje se 1927. godine u nakladi Škole narodnog zdravlja, autorice Ivane Brlić-Mažuranić, u suradnji s ilustratorom Vladimirom Kirinom (Visković, 2012).

Hrvatski kipari, grafičari i slikari, tridesetih godina 20-og stoljeća, oblikuju hrvatsku ilustraciju, dok im se u šezdesetim godina pridružuju i crtači filmova i stripova. U tom razdoblju, ilustratori se dijele na animatore, ilustratore knjiga i udžbenika za djecu te novinarske ilustratore. Istovremeno se razvija pojam autorskih slikovnica kao stvaralačkih djela pisca i likovnog umjetnika te pojam samostalnog stvaralačkog djela likovnog umjetnika koji paralelno slika i piše tekst (Visković, 2012).

Nakon završetka Domovinskog rata, slikovnica se u Hrvatskoj nastavlja razvijati. U tom periodu pojavljuje se veliki broj izdavačkih kuća te se Hrvatska učlanjuje u međunarodno udruženje IBBY (*International Board on Books for Young People*). Na taj način promocija hrvatske knjige za djecu znatno raste u inozemstvu, kao i na međunarodnim izložbama ilustracija i na sajmovima knjiga za djecu u Bologni i Bratislavi (Visković, 2012).

2.2. Podjela slikovnice

Različiti autori i stručnjaci, zbog različitih osobnih kriterija, ne mogu se usuglasiti prilikom klasifikacije slikovnice te se samim time ne može govoriti o jedinstvenoj klasifikaciji. Prema autorima Majhut i Zalar (2012) slikovnica se dijeli prema: obliku, sadržaju, likovnoj tehnici, strukturi izlaganja i sudjelovanju recipijenata.

Majhut i Batinić (2012), u Hrvatskoj književnoj enciklopediji, navode da slikovnice, uzimajući u obzir tekst, mogu biti bez riječi, s minimalnom količinom teksta, piktografske te u prozi ili u stihovima. Svrha prvih slikovnica bila je učenje čitanja te su se one bazirale „prema slovima i tekstu, a ne posve malim gledateljima slika i njihovoj potpunoj okrenutosti slici” (Majhut i Batinić, 2017: 233). Najčešće su sadržavale minimalnu količinu teksta, u ABC formi slikovnica. Slikovnice koje nisu sadržavale tekst, u izvornom su obliku ponekad obuhvaćale minimalnu količinu teksta, dok se taj tekst u hrvatskom izdanju izostavljao (Majhut, Batinić, 2017). Oblik slikovnica s minimalnim tekstem sastojao se od imenovanja bića ili predmeta koji se nalaze na slici te su takve slikovnice tematske, „a gotovo nikada pripovjedne” (Majhut i Batinić, 2017: 234).

Slikovnice prema obliku su: klasične, leporello, pop-up slikovnice (slikovnice iz kojih „iskaču” različiti likovi), slikovnice s „prozorčićima”, slikovnice-igračke (slikovnice s krpenim likovima, kao što je „uvuci prstić” i slično), nepoderive (platnene i plastične), elektroničke te multimedijske slikovnice (Visković, 2012). Leporello slikovnice su slikovnice za najmlađe koje se sastoje od šest do sedam stranica te se otvaraju i zatvaranju nalik harmonici. Ilustracije, koje se nalaze u slikovnici, na svakoj stranici su prikazane kao cjelina. Svrha je igra djece zbog specifičnosti same slikovnice jer je napravljena od mekanog materijala. Trodimenzionalne slikovnice iz kojih se slike podižu prilikom okretanja stranica nazivaju se pop-up slikovnice. Smatra se da su privlačnije i zanimljivije jer su po formi drugačije od uobičajenih slikovnica. Sve se više u svijetu pojavljuje uporaba elektroničkih slikovnica te se za izradu njezinih likovnih i tekstualnih komponenata koristi primjena novih tehnologija (Martinović i Stričević, 2011).

Multimedijske slikovnice, osim što sadrže slike, imaju i tekstni zvuk te su sve više prisutne u radu s djecom (Visković, 2012).

Slikovnice prema strukturi mogu biti: narativne, odnosno pripovjedne i tematske. U narativnim slikovnicama nailazimo na pripovjedača koji ima ulogu naratora priče, dok se u tematskim slikovnicama obuhvaćaju određene tematike iz svakodnevnog života (higijena, promet, životinje, zdravlje, obitelj i slično) (Martinović i Stričević, 2011).

Prema Kusulja (2016), različiti autori navode kako je nemoguće navesti sve tematske skupine koje se mogu obrađivati unutar slikovnica. Sadržaji na koje najčešće nailazimo su vezani uz svakodnevni život, raznovrsne igre, životinje i slično.

Slikovnice s obzirom na njihovu likovnu tehniku dijele se na fotografske, lutkarske, strip-slikovnice, slikovnice stvarnih dječjih crteža, interaktivne slikovnice te slikovnice koje sadrže crteže umjetnika. Fotografske slikovnice sadrže raznovrsne fotografije koje se uređuju u posebnim programima te se na taj način dolazi to zanimljive priče. Lutkarske slikovnice sastoje se od lutaka koje se oblikuju od različitih materijala. S druge strane, strip-slikovnice nastaju kombinacijom stripa i slikovnice (Majhut i Zalar, 2008).

Nadalje, Kusulja (2016) navodi kako se, slikovnice, u odnosu na sudjelovanje recipijenta, dijele na slikovnice kojima se dijete samostalno koristi, kod kojih je prisutna asistencija roditelja, odgajatelja ili ostalih odraslih osoba te interaktivne slikovnice. Djeca predškolske dobi, zbog sposobnosti praćenja priče, najčešće se susreću s interaktivnim slikovnicama. Svrha slikovnice je utvrđivanje već stečenih znanja te usvajanje novih spoznaja (Majhut i Zalar, 2008).

Na samom kraju podjele susrećemo se sa slikovnicama prema namjeni i doživljaju koje se dijele na umjetničke i poučne. Kod umjetničkih slikovnica teži se poticanju stvaranja unutarnjeg odnosa između gledatelja i čitatelja, dok je svrha poučnih slikovnica podučavanje djece određenim temama (promet, zdravlje, higijena, biljke, životinje i slično) (Crnković i Težak, 2002).

2.3. Uloga i funkcije slikovnice

Autorica Zalar (2009) navodi da je svrha, odnosno uloga slikovnice, pomoć djetetu u otkrivanju svijeta i medija pisane riječi. Slikovnica kod djeteta potiče spoznaju svijeta oko sebe, odnose i pojave u ljudskoj okolini na način koji je primjeren djetetu. Nadalje, razvija se pamćenje logičkih odnosa i navikavanje djeteta na uporabu knjige od najranije dobi. Kao što je već spomenuto, slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susreće. Slikovnicom se utječe i potiče govorno-jezični razvoj djeteta te se teži napredovanju ostalih djetetovih područja razvoja. Nadalje, razvija se slušna pažnja djeteta, stabilizacija glasa, poboljšanje djetetovog izgovora, obogaćivanje rječnika, pravilno formiranje rečenica, povezivanje slike i izgovorene riječi, smisleni govor i odgovaranje na pitanja tijekom aktivnosti u kojima se koristi slikovnica kao poticaj (Andrešić i sur., 2010).

Važna uloga odgajatelja i roditelja je upoznavanje djeteta s ulogom slikovnice i važnosti slikovnice za njihov život. Kroz različite i svakodnevne aktivnosti, odgajatelji upotrebljavaju slikovnice kako bi kod djeteta potakli spontani govor (Petrovič-Sočo, 1997).

U različitim izvorima navode se sljedeće funkcije: informacijsko-odgojna, spoznajna, iskustvena, estetska, zabavna i govorno-jezična. Sve navede funkcije se međusobno isprepliću i ne mogu funkcionirati jedna bez druge, odnosno ovisne su jedna o drugoj (Čačko, 2000).

Informacijsko-odgojna funkcija slikovnice omogućuje djetetu odgovore na mnogobrojna pitanja i odgovore na različite probleme, koje dijete sebi postavlja ili se obraća odgajatelju i roditeljima. Nadalje, slikovnica djetetu omogućuje razvoj njegova mišljenja i promišljanja, sposobnost usporedbe, sinteze, analize, uopćavanja i apstrakcije. Shodno tome, dijete uči o knjigama kao izvor znanja. Na lakši i kvalificiraniji način se djeci, putem slikovnice, objašnjavaju veze, odnosi i promjene koje se događaju između pojava i stvari (Čačko, 2000).

Spoznajna funkcija slikovnice omogućuje djetetu provjeru vlastitih znanja i spoznaja o stvarima, pojavama i odnosa. Također, slikovnica djetetu pruža sigurnost vezano uz ispravnost i adekvatnost njegovih spoznaja i iskustava (Čačko, 2000).

Iskustvena funkcija slikovnice odnosi se na socijalizaciju djeteta, odnosno na oblikovanje djeteta kao ravnopravnog člana ljudske zajednice. Uz pomoć slikovnice, dijete uči i upoznaje specifičnosti i karakteristike sredina s kojima se nije susrelo, odnosno gradsko dijete uči o životu na selu te ujedno može stjecati znanja o načinu života u prošlosti (Čačko, 2000).

Estetska funkcija slikovnice predstavlja značajnu ulogu jer kod djeteta izaziva različite emocije, osjećaje i doživljaje. Estetskom funkcijom izgrađuje se djetetov ukus, razvija se ljubav prema knjizi i čitanju iz zabave ili užitka te se utječe na oblikovanje djetetovih stavova. Nadalje, kod djeteta se razvija osjećaj ljepote, te slikovnica djeluje na njegovu pamet (Čačko, 2000).

Zabavna funkcija slikovnice omogućuje djetetu igru. Dijete putem igre stječe nova znanja koje je na prvi pogled skriveno u slikovnicama i knjigama. Trenuci provedeni čitajući ili listajući slikovnice ili knjige ne smiju biti naporni i dosadni za dijete kako se ne bi izazvao nepravilan odnosi prema slikovnicama i knjigama (Čačko, 2000).

Govorno-jezična funkcija slikovnice predstavlja veliku važnost jer se potiče dijete na razvoj fonološke i fonemske osviještenosti, morfološki i sintaktički razvoj, susretanje i upoznavanje djeteta s karakteristikama teksta i načina njegovog funkcioniranja te se usvaja i obogaćuje njegov rječnik (Čačko, 2000).

3. ILUSTRACIJA

Vizualno sredstvo koje govori samo za sebe te čiji je cilj prenošenje informacija naziva se ilustracija. Ilustracija povezuje slikarsko umijeće i dizajn kako bi se upotpunio i pojednostavio tekst. Ista predstavlja temeljni oblik vizualne komunikacije te na taj način, putem raznovrsnih umjetničkih načina, objašnjava tematika koja se obrađuje u tekstu. Ilustracija nam služi za pojašnjavanje određenih osoba, događaja ili pojmova. Različiti crteži, slike, fotografije i kombinacije prethodno navedenih medija, oblici su prikazivanja ilustracija. Teško je odvojiva od umjetnosti i dizajna, ali se smatra zasebnom umjetnošću. Ilustracije dijelimo na tradicionalne i digitalne te u samome procesu ilustriranja, svaki ilustrator dodaje različite tehnike kako bi ostvario svoj prepoznatljiv stil. Poblize se to može interpretirati kao osobni pečat svakog ilustratora. Kako bi se omogućilo oblikovanje slikovnice potrebno je posjedovati mnogo znanja, vještina, sposobnost prepoznavanja perspektive, anatomije i likovne umjetnosti. Ilustraciju najčešće možemo pronaći u dječjim slikovnicama, gdje ona ponekad prevladava tekst ili ga jednostavno zamjenjuje. Nadalje, primjenjuje se u različitim časopisima, katalogima, plakatima i slično (Zeegan, 2015).

Ilustraciju susrećemo u slikovnicama u kojima prevladava nad tekstem ili ga potpuno zamjenjuje.

Brcko (2018) navodi kako je prije samog početka razvoja govora, dijete osjetljivo i reagira na sliku. Kod djece rane dobi, slika je pogodniji način komuniciranja od riječi. Kvalitetna ilustracija može pridonijeti cjelokupnom razvoju djeteta u obliku stimulacije njegove mašte, procesom razvijanja njegovog cjelokupnog potencijala i uzbuđujući njegovu percepciju.

Ilustracije u slikovnicama imaju cilj oduševiti, privući pažnju, ispričati priču, poučavati koncept i razviti u djeci zahvalnost i svijest. S obzirom na važnu ulogu koju ilustracije igraju u dječjim slikovnicama te u dječjem jeziku i razvoju pismenosti, imperativ je da odgajatelji, autori slikovnica, ali i ilustratori postanu osjetljiviji na informacije koje se

prenose nježnom interakcijom tiska, slika i čitatelja. Ilustracije su također izuzetno učinkovite u određivanju raspoloženja slikovnice (Hlevnjak, 2000).

Autorica Balić Šimrak (2011) navodi četiri ključna elementa koja su neophodna za likovno kvalitetnu slikovnicu. Navedeni elementi su: stilska pročišćenost, harmonija, ritam boja i jedinstvena kompozicija koja ima ulogu vodiča djeteta kroz radnju slikovnice te mu se na taj način omogućava vizualno istraživanje detalja i pronalaženje skrivenih poruka. Ravnoteža svih navedenih elemenata određuje stupanj kvalitete pojedine slikovnice.

„Bitna okolnost u kojoj nastaje ilustracija, bez obzira na to crta li umjetnik, slika, fotografira, kolažira ili radi na neki drugi način, namjenjuje li rad djeci ili odraslima, jest činjenica da ga na slikanje potiče priča, stih, ugođaj, raspoloženje ili slika koja navire iz umjetnosti riječi. Ilustrator je kreator – interpretator: Slušajući prozu ili poeziju prije ostalih, on je posvjtljuje i tumači na svoj način” (Hlevnjak, 2000: 7).

U današnje vrijeme, ilustracija se nalazi pod velikim utjecajem tehnologije. Ilustratori posjeduju digitalne programe putem kojih ilustriraju. Nadalje, ilustracije se vrlo rijetko mogu pronaći u knjigama za odrasle. Ilustratori imaju veću slobodu kod izbora stilova i tehnika te stvaraju prava umjetnička djela. Danas je vrlo korištena fotografija i računarska tehnologija te svakim danom raste interes za knjiške ilustracije, postere i časopise (Helmly Parker, 2010).

3.1. Povijest ilustracije

Autori Batinić i Majhut (2000) navode kako se, po prvi put susrećemo s prvim ilustracijama u hrvatskim dječjim knjigama, 1796. godine u knjizi *Mlajssi Robinzon* Joachima Heinricha Campea u obliku drvoreza. Na samom početku, ilustratori su dolazili iz Francuske, Njemačke, Češke ili Engleske. Ignjat Ćivić Rohorski objavio je u rasponu od 1844. do 1847. godine, šest svezaka ilustriranih basni koje su sadržavale litografe koji

su se naknadno lijepili u književni blok. Spomenuta knjiga poznata je po tome što je prva sustavno ilustrirana hrvatska knjiga.

Prema Mišetić (2018), u drugoj polovici osamdesetih godina 19. stoljeća dolazi do značajnog porasta kvalitete ilustracija i objavljuje se više od 1100 knjiga. Početkom 20. stoljeća u slikovnicama hrvatskih nakladnika pretežno prevladavaju ilustratori iz Njemačke, ali se pojavljuju i engleski autori kao što su I. Harrow, E. Harding, J. Harnoncourt i J. Currie. U suvremenom smislu, prvim hrvatskim ilustratorom smatra se Vladimir Kirin, svojim ilustracijama u *Dječjom čitankom o zdravlju* tiskanim u boji, 1927. godine. Strani ilustratori duže su razdoblje oslikavali hrvatske slikovnice jer su hrvatski ilustratori započeli vrlo kasno s izrađivanjem slikovnica.

Tridesetih godina 20. stoljeća, u Hrvatskoj se pojavljuju specijalizirani autori ilustracija i teksta za slikovnice. Prije toga, učitelji su izrađivali slikovnice po narudžbi (Batinić i Majhut, 2000).

Prema Mišetić (2018), od šezdesetih godina 20. stoljeća, afirmira se koncept autorskih slikovnica i pojam autorstva dječjih knjiga. *Grigor Vitez* prva je hrvatska nagrada za tekst i ilustraciju dječjih knjiga, utemeljena 1967. godine te je hrvatska inačica svjetske Andersenove nagrade koja se dodjeljuje piscima od 1956. i ilustratorima od 1966. godine. Nagrada se dodjeljuje svake godine u dvije kategorije (tekst i ilustracija) te ju je osnovao Savez društva Naša djeca Hrvatske. Umjetnik Ivan Vitez prvi se javno predstavio kao ilustrator.

Pojavom fotografije u 20. stoljeću, znatno se smanjuje broj ručno crtanih ilustracija. Ručno rađena ilustracija izostavljena je iz upotrebe pojavom računalne grafike i samim unapređenjem digitalnog svijeta (Wigan, 2006).

3.2. Svrha ilustracije

Slikovnica, sagledana izvana i iznutra, stvara prvi dojam na čitatelja koji se susreće s njom. Kako bi se potaklo čitatelja na uporabu slikovnice, ilustrator mora slijediti sve ono što je autor izrekao riječima, te on sam dodaje svoje detalje ilustracijama. Ilustracije nam

služe za pojašnjavanje određenog teksta, pjesme, priče te se na taj način stvara grafički prikaz pisanog teksta. Nadalje, prenose ispričanu priču na novu, zabavniju razinu. Ilustracija, također putem zanimljivih detalja priče, može dovesti do usmjerenja dječje pozornosti koju je vrlo lako omesti (Hladíková, 2014).

Ilustracija je vrlo važan dio slikovnice. Kroz slike djeca uče i razumiju svijet oko sebe. Slike pomažu djeci da razumiju i prepoznaju stvari s kojima se susreću u svakodnevnom životu. Slikovnice su izvrstan medij za obrazovanje djece. Unutar njih bit će potrebno mnogo ilustracija kako bi dijete moglo dobro shvatiti priču. Ponekad će broj ilustracija korištenih u knjizi priča biti veći od teksta.

Od velike je važnosti da ilustrator odredi ilustraciji ritam jer je ona odrednica položaja i količine slika i dijelova teksta te u slučaju da se dogodi greška prilikom postavljanja ritma, dijete gubi na koncentraciji i dolazi do nestajanja užitka prilikom naracije do kraja slikovnice (Hladíková, 2014).

U članku *Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama* (2011), autorice Balić-Šimrak i Narančić Kovač spominju intermedijalnost koja podrazumijeva spoj dvaju ili više medija te se, u slučaju slikovnica, taj spoj odnosi na sliku i tekst, ali i na druge medije.

Svrha ilustracija je privlačenje djeteta na učenje, razvijanje samog sebe i stvaranje novih znanja i spoznaja prilikom proučavanja slikovnica i njezinih ilustracija. Unutar slikovnica, simboli i slike moraju biti pojednostavljeni kako ne bi došlo do zbunjivanja djece. Nadalje, ilustracije ne bi smjele sadržavati preveliki broj detalja, odnosno suvišne detalje, kako bi se izbjeglo odvlačenje pozornosti djeteta na nepotrebne detalje.

Glavna svrha ilustracija je prenošenje poruke čitateljima ili gledateljima. Neke od ilustracija apsolutno oduševljavaju, ali njihov je posao razraditi i pojasniti značenje teksta. U knjigama namijenjenima djeci, ilustracije se koriste kako bi djeca naučila čitati. Ilustracije su u stanju pretvoriti jednostavnu priču u uzbudljivu i fascinantnu.

Ilustracija se koristi kako bi čitatelj, odnosno dijete, shvatilo kontekst priče. Kad dijete počne učiti ili čitati, lakše će razumjeti ako slikovnica sadrži ilustracije jer pomažu djetetu da se lako poveže s pričom. Šarene ilustracije glavna su atrakcija u dječjim knjigama.

Djeca na ilustracije u slikovnici reagiraju s lakoćom riječima te se također sjećaju priče ispričane pomoću ilustracija.

3.3. Stilovi ilustracija

U članku *Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama*, autorice Balić Šimrak i Narančić Kovač (2011) navode podjelu različitih stilova ilustracija unutar slikovnica. Prvi stil koji se spominje je apstraktni stil koji je sažet i jednostavan te se putem njega ističu različiti likovni elementi (boja, forma, koncept). Nadalje, spominje se stripovski stil koji podsjeća na stripove svojom zaigranošću i smiješnim konceptom. Kroz ekspresionistički stil izražava se emocija putem boje i manirističkog poteza, dok je u impresionističkom stilu naglašen određeni trenutak iz priče. Također se spominje folklorni stil koji se nadovezuje uz određenu tradiciju i koristi tradicionalne tehnike izrade. Naivni stil, na prvi pogled, daje dojam da je dijete sudjelovalo u izvedbi te je najčešće dvodimenzionalan i plošan. S druge strane, realistički stil sadrži likove i objekte koji su uredno, precizno i realistično prikazani. Kroz mnoga iznenađenja, imaginarnih prizora i maštovitih detalja prikazan je nadrealistični stil, dok se romantičarski stil očituje kroz raskošno ukrašavanje u stilu starih majstora.

U članku, autorice također navode kako se ne može odrediti koji je stil bolji od drugog iz razloga što svaki ilustrator ima svoju osobnost i način rada koji primjenjuje kroz svoje vještine i sposobnosti usklađivanja teksta i slike.

4. ODNOS TEKSTA I ILUSTRACIJE U SLIKOVNICI

Kao što je već spomenuto, slikovnica je zbirka slika, odnosno ilustracija. Upravo su one te koje slikovnici daju karakter te se svaka slikovnica vrednuje kroz sliku. Tijekom prvog susreta sa slikovnicom, prvi utisak na čitatelja ostavljaju ilustracije, dok je tekst u drugome planu. Tekst i ilustracija moraju biti u harmoničnom odnosu, tj. ilustracija mora pratiti radnju koja je ispričana kroz tekst. Zadatak ilustratora je taj da poštuje radnju autora te da je u svojim ilustracijama vjerno predoči (Hlevnjak, 2000).

Bitno je napomenuti da je najuočljivija karakteristika slikovnice njezina dvodimenzionalnost, odnosno relacija između ilustracije i teksta. Unatoč tome, ne može se odrediti koja je komponenta važnija jer je svaka podjednako važna unutar slikovnice. Ilustracija i tekst nisu ovisni jedno o drugom te su njihove zadaće ravnopravne (Majhut i Batinić, 2017).

Veličina teksta, prored i font moraju biti sukladni s dječjim uzrastom kojemu je ova slikovnica namijenjena. Tijekom stvaranja slikovnice i skiciranja ilustracija, vrlo je važno uzeti u obzir količinu teksta koja će se nalaziti na pojedinoj stranici. Shodno tome, ilustrator mora unaprijed biti upoznat s radnjom, tj. tekstom kako bi kroz svoje ilustracije, na što kvalitetniji način, prikazao priču. Kako bi s lakoćom odredio kakve će ilustracije kreirati, ilustratoru je potreban plan crtanja, odnosno „storyboard”. „Storyboard” ili ploča scenarija obuhvaća skup početnih skica ilustratora koje mu služe u praćenju razvoja ilustracija (Hlevnjak, 2000).

Unutar slikovnice vrlo je važno da je tekst jednostavnog i sadržajnog karaktera kako bi ga djeca predškolskog uzrasta mogla razumjeti i predočiti kroz ilustracije. S druge strane, ilustracije bi trebale prikazivati što realniju radnju, odnosno pojave (situacije iz svakodnevnog života) i karakteristike likova koji se nalaze u njoj (Majhut i Batinić, 2017).

5. SVJETLAN JUNAKOVIĆ

5.1. Životopis

Svjetlan Junaković hrvatski je kipar, slikar i ilustrator, rođen 23. siječnja 1961. godine u Zagrebu. Diplomirao je kiparstvo u Milanu 1981. godine na Accademiji di Belle Arti di Brera te od tada učestalo sudjeluje u izradi ilustracija, crteža i skulptura (Javor, 2000). Poznat je po tome što je jedan od najpoznatijih i najznačajnijih hrvatskih ilustratora, posebice dječjih knjiga. Njegovo zanimanje je veoma obuhvatno jer radi kao kipar, slikar, pisac za djecu te ilustrator. Nadalje, obavlja posao profesora te predaje ilustraciju u Italiji i na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Nakon što je odbijen na prijemnom ispitu na zagrebačkoj Akademiji, njegov mentor Kosta Angeli Radovani upućuje ga na Akademiju u Milanu (Mišetić, 2018).

U sklopu svoga rada osvojio je nekolicinu prestižnih nagrada, kao što su Levstikova nagrada 2009. godine i nagrada na bijenalu ilustracije u Bratislavi. Shodno tome, može se pohvaliti dvjema nominacijama za najznačajniju nagradu za dječju ilustraciju, Hans Christian Andersen Illustrator Award. Izlaže svoje radove u Hrvatskoj i diljem svijeta. Neke od najznačajnijih izložbi odvale su se u Münchenu 1994., Monzi 1996., Budimpešti 2001., Lisabonu 2007., Napulju 2008., Bruxellesu i Genovi 2009. te u Firenci 2016. godine. Uz mnogobrojne dodijeljene nagrade, 2016. godine pridružila se i nagrada *Vladimir Nazor* Ministarstva kulture Republike Hrvatske za izložbu skulptura (Mišetić, 2018).

Svjetlan Junaković poznati je autor mnogobrojnih knjiga za djecu koje su poznate i izdaju se širom svijeta, u više od 30 zemalja. Također, njegove knjige za djecu nagrađivane su različitim i mnogobrojnim svjetskim nagradama. Između ostalog, proslavio se i animiranim filmom *Moj put*, koji je proglašen najboljim animiranim filmom na Hrvatskom festivalu animiranog filma. Također, njegov film sudjeluje u sklopu različitih festivala diljem svijeta. Svjetlan Junaković ujedno je i autor lutaka i scenografije nagrađivane lutkarske predstave *Ko je Šlemil šel v Varšavo* za Lutkovno gledališće

Maribor. Od 2016. godine objavljuje knjige za kineskog izdavača, The Magic Elephant Books (Mišetić, 2018).

5.2. Ilustratorski opus

Svjetlan Junaković svoj ilustratorski opus započinje početkom 90-tih godina 20-tog stoljeća, ilustriranjem priručnika Enesa Kiševića *Veseli sat* i Mirka Polonija *Um caruje*. Prve autorske slikovnice, Junaković objavljuje 1993. godine u Bologni (Mišetić, 2018). Junaković navodi kako su sve njegove aktivnosti od početka 90-tih bile povezane sa sajmom i izložbom u Bologni. U jednom intervjuu za Jutarnji list rekao je: „Kada je moj rad bio izložen prvi, pa i drugi put na toj najbitnijoj izložbi dječje ilustracije u svijetu, profesionalni mi se život kompletno promijenio, preko Bologne su me nalazili izdavači iz cijelog svijeta. Sada biti u žiriju takve izložbe, za mene je odlična potvrda da je bilo vrijedno uložiti toliki rad i trud u knjige za djecu”¹.

Mišetić (2018) navodi kako osim što ilustrira udžbenike i zbirke pjesama u Hrvatskoj, istovremeno objavljuje autorske slikovnice u Italiji. U nadolazećim godinama, njegova djela počinju se i objavljivati širom svijeta: u Švicarskoj, Finskoj, Meksiku, Sloveniji i Francuskoj. Junaković svoju prvu autorsku slikovnicu *Dome, slatki dome* objavljuje 2000. godine. Nastavlja s objavljivanjem svojih autorskih, ali i ilustriranih knjiga širom svijeta te svoje stvaralaštvo proširuje u Australiju, Kinu, Koreju, Sjevernu i Južnu Ameriku, Tursku, Bosnu i Hercegovinu, Španjolsku, Češku i Japan.

¹ Kiš, P. (2014). *SVJETLAN JUNAKOVIĆ Došlo je vrijeme da otkrijem svoju nepoznatu stranu*. Pribavljeno 09.03.2021. sa <https://www.jutarnji.hr/kultura/art/svjetlan-junakovic-doslo-je-vrijeme-da-otkrijem-svoju-nepoznatu-stranu-596557>

6. AUTORSKE SLIKOVNICE SVJETLANA JUNAKOVIĆA

Autorska slikovnica samostalni je stvaralački projekt nekog likovnog umjetnika. Slikovnice koje je Svjetlan Junaković napisao i ilustrirao razvijaju kod djece potrebu i želju za knjigom te pružaju djeci uvid u svijet na drugačiji način. Junaković je poznat po tome što su njegove slikovnice zabavnog sadržaja te su prepune igre i veselja. U njegovim autorskim djelima susrećemo se s maštovitim svijetom koji je prepušten opuštenosti. Nadalje, njegove slikovnice kod djece, ali i kod odraslih potiču emocije svojim inspirativnim ilustracijama, ali i tekstom. Primjenjuje svakodnevni i jednostavan jezik koji je svima razumljiv te ponekad možemo naići i na izražavanja koja su karakteristična za djecu predškolske dobi (Mišetić, 2018).

Prilikom ilustriranja, Junaković kombinira različite postupke i tehnike. „U ilustracijama u kojima ne dominira linija, boja stvara oblik” (Mišetić, 2018: 13).

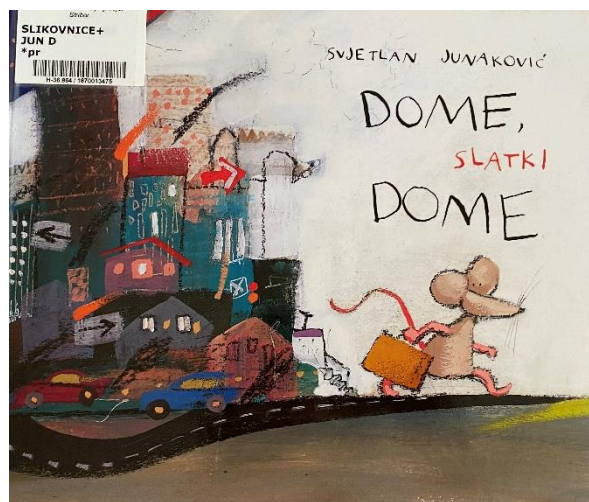
U jednom intervjuu Junaković navodi kako mu je važno imenovati slike i likove s kojima se susreće i radi jer smatra da je slika bez imena nepotpuna. Nadalje, govori o tome da je inspiriran mnogočime: od tekstova iz novina pa do kartona s već napisanom porukom (Mišetić, 2018).

Prema Mišetić (2018), stil kojim se Junaković koristi vrlo je prepoznatljiv i u autorskim knjigama, ali i u knjigama i slikovnicama koje je ilustrirao. Upotrebljava tempere i akrilne boje koje ponekad i obrađuje grebanjem, umetanjem različitih komadića novinskog papira, crtanjem olovkom te upotrebom kolaž papira. U Junakovićevim slikovnicama, likovi koji su nositelji glavne radnje najčešće su životinje, ali i ljudi iz stvarnog života. Može se naići na likove koji su neobično izrezani, odnosno koji imaju samo gornji ili donji dio tijela te se na taj način stvara dojam da su se našli slučajno u kadru ili da ispadaju iz njega. Također, nekim likovima nedostaje dio tijela, kao što su ruka ili noga, ali se i zna dogoditi da se jedan od likova, savijajući leđa, nastoji nagnuti te se to proteže kroz dvije stranice. Česti prizor u Junakovićevim slikovnicama su likovi koji lete jer je upravo to sasvim prirodno iz djetetovog kuta gledišta. Njegovi likovi pomažu kod očuvanja i stvaranja razigranosti, prema kojoj su njegova djela prepoznatljiva.

Svjetlan Junaković autor je četiriju slikovnica. Svoju prvu autorsku slikovnicu *Dome, slatki dome* objavljuje 2000. godine u Zagrebu. Preostale tri slikovnice: *Velika knjiga portreta*, *Ljubav spašava živote* i *Moj put: priča o cipelama* objavljuje 2007. godine.

6.1. *Dome, slatki dome*

Kratka i poučna priča, *Dome, slatki dome*, predstavlja putovanje malog miša koji se odlučio na putovanje u nepoznato, kako bi potražio novi dom. Kroz putovanje stekao je nova poznanstva: sovu, majmuna, slona, devu, krokodila i pticu Lu. Na samome početku svoje avanture, bio je ispunjen radošću i veseljem. Životinje koje je susreo savjetovale su ga što mu je činiti kako bi njegova potraga bila uspješna. Međutim, dolaskom u zemlju pingvina, uočio je da zbog vremenskih uvjeta, odnosno niskih temperatura, njegov život ne može biti idealan. Stoga je shvatio, koliku ulogu u njegovom životu, zauzima njegov topao i siguran dom.

Slika 1: Naslovna stranica *Dome, slatki dome* (Junaković, 2016).

Ova kratka i poučna priča, kod djece potiče razmišljanje o vlastitom domu te ih avantura malog miša usmjerava na promišljanje o tome koliko su zapravo sretni u njemu. Funkcija slikovnice je informacijsko-odgojnog, spoznajnog i iskustvenog karaktera. Djeca putem slikovnice mogu shvatiti koliko im je njihov dom važan te na koji način i u kojim uvjetima žive ostale životinje. Nadalje, kroz pustolovinu glavnog lika, dobivaju nove spoznaje i

znanja o svijetu te stvaraju vlastita mišljenja o njemu. Također, sadrži iskustvenu funkciju jer se dobiva uvid u različite sredine življenja u kojoj se nalaze različite životinje. Slikovnica se može primijeniti u radu s djecom rane i predškolske dobi, ali je istovremeno i svrstana u popis lektire za prvi razred osnovne škole. Svjetlan Junaković pobrinuo se da sve ilustracije u slikovnici zauzimaju po dvije stranice te je važnu ulogu dodijelio boji. Naime, sve ilustracije koje se nalaze unutar slikovnice predstavljaju ambijent u kojemu se miš nalazi u određenom trenutku. Kao što je već ranije spomenuto, boja ima vrlo važnu ulogu koja se očituje u različitim prizorima, npr.: različite nijanse zelene predstavljaju šumu, svjetlija nijansa plave boje opisuje južni pol, pustinja je prikazana smeđom bojom, prašuma je ispunjena paletom različitih i šarenih boja dok tamnija nijansa plave boje predstavlja dubinu mora (primjer uporabe boja možemo vidjeti na slikama 2, 3 i 4.). Nadalje, u svim navedenim ambijentima, nalaze se životinje koje miš susreće tijekom svog putovanja. S druge strane, tekst nas podsjeća na dječji rukopis jer ga je Junaković pisao rukom. Na taj se način približava djeci kojoj je ova slikovnica namijenjena. Nadalje, slikovnica ne sadrži mnogo teksta, već je on kratak i jasan i ne opterećuje čitatelje. Junaković raspoređuje tekst tako što se on nalazi ili u nekom kutku ili preko cijele stranice. Također, koristi manja i veća slova kako bi postigao razigranost.

Slika 2: Susret s majmunom (Junaković, 2016).

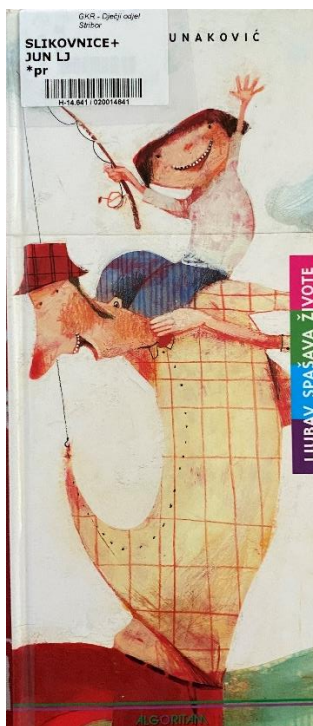
Slika 3. Susret s krokodilom (Junaković, 2016).

Slika 4: Susret s pingvinima (Junaković, 2016).

6.2. *Ljubav spašava živote*

Slikovnica *Ljubav spašava živote* jedna je od deset najboljih i najkvalitetnijih hrvatskih slikovnica, za koju je Svjetlan Junaković osvojio nagradu *Grigor Vitez* 2007. godine. Kao što je prikazano na slici 5, slikovnica je vrlo specifičnog oblika koji dozvoljava kombinaciju jednake priče iz dvaju gledišta.

Slika 5: Naslovna stranica *Ljubav spašava živote* (Junaković, 2007).

Slikovnica se dijeli na dva dijela te se na prvi pogled stvara dojam o prisutnosti dviju slikovnica. Radnja prati priču o tati koji vodi Elicu na pecanje. Junaković dijeli slikovnicu na dva dijela kako bi se istovremeno moglo pratiti viđenje oca, ali i Elice. Eličin dio priče nalazi se u gornjem dijelu, dok tata svoj dio prepričava u donjem. Slikovnica je usmjerena na dječji pogled na svijet, koji se uvelike razlikuje od odraslog. Nadalje, sadrži iskustvenu funkciju, odnosno kroz slikovnicu djeca uče o svojoj ulozi u zajednici, kao i u obitelji. Shodno tome, slikovnica je informacijsko-odgojnog karaktera jer se u njoj govori o odnosu oca i kćeri te o razlici viđenja svijeta odraslih i mladih. Ilustracije koje se nalaze

u slikovnici su vesele i zanimljive te boje kojima se Junaković koristi su čiste i jasne. Kako bi se postigla kvaliteta ilustracije, Junaković primjenjuje tehniku akrila koju doraduje crtajući olovkom. Spomenutim tehnikama prikazuje određene detalje poput očiju, košulja, drveća i hlača. Tekst unutar slikovnice dobiva jednaku ulogu kao i ilustracije. Junaković koristi crvenu boju kako bi naglasio tekst u slikovnici, dok ga na kraju samostalno ispisuje kako bi svijetu poslao poruku da ljubav spašava živote. Ako se na jednoj stranici nalazi lik oca, na drugoj se stranici proteže tekst. Nadalje, ako je Elica prikazana na desnoj strani, tata će se nalaziti na lijevoj. Prikazane su i različite emocije, npr. ukoliko je Elica vesela, istovremeno će tata biti ljut. Time, Junaković ističe i prikazuje kontrast dječjeg i odraslog svijeta. Perspektiva je podijeljena u planove, Elica se najčešće, zajedno s tatom i psom, nalazi u prvom planu, dok drugi i treći plan ispunjavaju priroda i različite životinje. Junaković je naglasio pojedine dijelove tijela likova, odnosno karikirao ih je, kao što možemo uočiti na slici 6.

Slika 6: Karikiranje likova (Junaković, 2007).

6.3. *Moj put: priča o cipelama*

Slika 7: Naslovna stranica *Moj put: priča o cipelama* (Junaković, 2007).

Slikovnica *Moj put: priča o cipelama* vodi nas kroz životno putovanje odrastanja jednog dječaka koji je dobio cipelice od oca. Funkcija slikovnice je informacijsko-odgojnog karaktera jer djeca dobivaju uvid u faze života te uvid u odnose unutar jedne obitelji. Estetska funkcija slikovnice navodi djecu na oblikovanje vlastitih stavova i razvija ljubav prema čitanju. Između ostalog, predstavljena je govorno-jezična funkcija jer dijete, čitanjem i listanjem, upoznaje karakteristike teksta te se putem slikovnice može započeti s početnim učenjem čitanja i pisanja. Priča prati dječaka od njegova rođenja i kroz različite faze njegova života. Dječak je glavni lik koji se zajedno s cipelama, susreće s različitim preprekama u životu, ali ga također njegove cipele prate i u uspjesima. Nakon sazrijevanja, njegove cipelice nasljeđuje njegov sin koji započinje svoje vlastito putovanje.

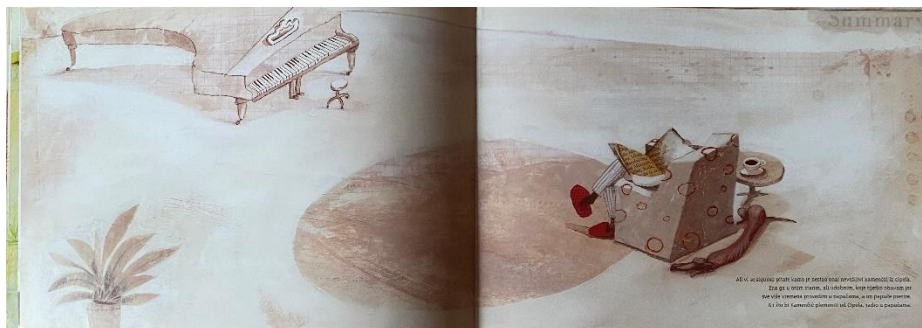
Junaković slikovnici daje horizontalno pravokutni oblik, koji pridonosi cjelokupnom dojmu same slikovnice. Listajući ilustracije, zbog svog horizontalnog oblika, prikazuju kretanje koje simbolizira dječakovo putovanje. Osim što nam izdužena ploha slikovnice omogućava osjećaj kretanje, istovremeno se odvijaju različite radnje, koje čitatelji prate s lijeva na desno. Za stvaranje ilustracija, Junaković koristi tehniku akrila, kolaž papir te linijski crtež olovkom. Crteži djeluju kao da su nacrtani od strane djeteta te su u sklopu njih ukomponirane različite točkice, strelice, linije, brojevi i mrlje. Nadalje, kod ilustracija dominiraju nijanse smeđe boje s povremeno crvenim, narančastim, plavim i zelenim

bojama, koje skreću pozornost na pojedine detalje. U određenim dijelovima slikovnice, može se uočiti uporaba natpisa iz novina, poštanskih marki i slično. Junaković prikazuje oblik u nedovršenom obliku, odnosno svakom liku nešto nedostaje: glava, noge, ruke ili neki drugi dio tijela. Također, ponekad su likovi većih dimenzija te se djelomično nalaze u kadru. Pojedine stranice podijeljene su na tri dijela, kako bi se istovremeno prikazale tri različite radnje. Na slici 8 možemo uočiti da u pojedinim kadrovima nedostaje dio tijela dječaka, kako bi se u prvom planu nalazile njegove cipele.

Slika 8: Dječakove cipele u prvom planu (Junaković, 2007).

S druge strane, Junaković dodjeljuje tekstu mjesto u uglu stranice, koji prepričava u prvom licu, životno putovanje dječaka i njegovih cipelica. Ako se na lijevoj strani nalazi tekst, desna stranica će sadržavati samo ilustracije i obrnuto. Prethodno navedeno možemo uočiti na slici 9. Nadalje, tekst je u skladu s ilustracijama i prate radnju slikovnice.

Slika 9: Sklad ilustracije i teksta (Junaković, 2007).

7. SLIKOVNICE DRUGIH AUTORA S ILUSTRACIJAMA SVJETLANA JUNAKOVIĆA

7.1. *Cirkus Ludolet*

Slikovnica *Cirkus Ludolet* jedna je od četiriju slikovnica koju je Svjetlan Junaković ilustrirao prema stihovima Tita Bilopavlovića. Slikovnica je vrlo kratka te je izdana 2002. godine. Sadrži zabavnu funkciju jer djeca listanjem i čitanjem nisu opterećena stjecanjem određenih znanja, već kroz smiješne dogodovštine likova u cirkusu, uživaju u čitanju. Također, posjeduje informacijsko-odgojnu funkciju jer djeca dobivaju uvid o tome što se događa unutar cirkusa te koja je uloga životinja u tom svijetu. Govorno-jezična funkcija ukazuje na to da je slikovnica ključna za početno učenje čitanja i pisanja. Shodno tome, djeca stvaraju svoja mišljenja i stavove o životu unutar cirkusa te postavljanjem pitanja dobivaju željene odgovore. Estetska funkcija predstavlja važnost razvijanja ljubavi prema slikovnicama i čitanju, kao i izgrađivanje djetetovog ukusa.

Specifičnost leži u preklopljenim listovima, koji otvaranjem otkrivaju priču o životinjama koje se nalaze u cirkusu i o njihovim ulogama unutar cirkusa. Životinje koje sudjeluju u predstavi su: nosorozi Giljo i Šiljo, krokodil Jura, slon Buce i ostale životinje koje nisu u prvom planu (tigrovi, miš, majmun i medvjed).

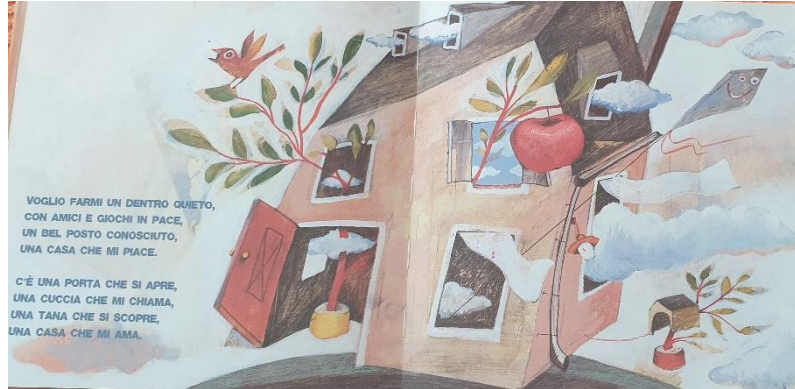
Djeca vole cirkus te će uživati u veselim i šarenim ilustracijama Svjetlana Junakovića zabavnim stihovima u rimi, Tita Bilopavlovića. Slikovnica je ispunjena preklopljenim listovima, koji kod djece stvaraju osjećaj neizvjesnosti i iznenađenja prilikom čitanja. Nadalje, dotjerana je ilustracijama likova, iza kojih se kriju vrlo zanimljive i smiješne dogodovštine prilikom predstave unutar cirkusa. Ilustracije prate tekst te se međusobno nadopunjuju. Zanimljivosti cirkusa i preklopljene listove možemo uočiti na slici 10.

Slika 10: Cirkus Ludolet (Bilopavlović i Junaković, 2002).

7.2. *Una casa che mi piace (Kuća koja mi se sviđa)*

Una casa che mi piace jedna je od nekolicine slikovnica koje je Svjetlan Junaković ilustrirao za talijanskog izdavača iz Milana, Carthusia Edizioni. Roberto Piumini, autor je teksta slikovnice koja govori o kući kao mjestu življenja, mira, ljubavi, sreće i veselja. Junaković je ilustrirao slikovnicu na način da kroz priču stvara dojam kao da virimo u scenu. Informacijsko-odgojna uloga omogućuje djetetu dobivanje odgovora na mnogobrojna pitanja do kojih može doći prilikom čitanja ove slikovnice. Pitanja mogu biti vezana uz oživljavanje kuće te je li to moguće realizirati u stvarnome svijetu. Nadalje, slikovnica izaziva različite emocije, doživljaje i osjećaje kod djeteta te ono može provjeriti ispravnost svojih prethodnog stečenih znanja. Iako je slikovnica pisana na talijanskom jeziku, djeca listajući mogu učiti slova i pratiti priču kroz mnogobrojne ilustracije. Otvarajući slikovnicu, nailazimo na kazališni zastor u lijevom dijelu, koji nam skreće pozornost na kućicu na sceni. Na preostalim stranicama, kao što je vidljivo na slici 11, prikazana je kuća iz koje iskaču grane drveća, jabuke, različite životinje, papirnati zmajevi, kišobran i slično.

Slika 11: *Una casa che mi piace* (Junaković i Piumini, 2010).

Kuća je u središtu zbivanja: u njoj se oživljavaju igračke, na krovu se živi, predmeti unutar kuće lete i lebde, likovi su šareni i zaigrani, dok je tekst stavljen u drugi plan. Pri kraju slikovnice, Junaković daruje kući ruke, kojima ona samostalno crta svoju priču. Slikovnica završava prizorom gdje se zastor zatvara, što označava da je ispričana priča. Tekst je pisan na talijanskom jeziku i smješten je u drugi plan, zato što je priča ispričana kroz zanimljive ilustracije. Junaković na specifičan način prikazuje kuću koja je centar događaja i stavlja ju u prvi plan.

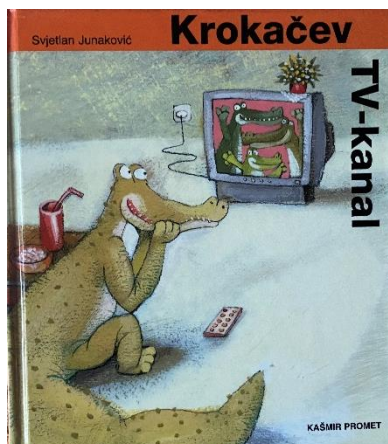
7.3. *Krokačev TV-kanal*

Slikovnica *Krokačev TV-kanal* kratka je priča o krokodilu Krokaču i o njegovom TV-kanalu. Objavljena je 2003. godine. Ilustracije Svjetlana Junakovića prate vesele stihove Tita Bilopavlovića koji nas upoznaje s Krokačem i prikazuje nam vrstu sadržaja koju glavni lik prati na svome TV-kanalu. Slikovnica započinje stihom: „Ovo je moj televizor i nikome daljinski ne dam. Na svom krokač-kanalu uglavnom sebe gledam” (Bilopavlović i Junaković, 2003). Najviše od svega spominje se vremenska prognoza s kojom Krokač nije zadovoljan, prati nogomet te zamišlja kako bi vožnjom uz pomoć balona mogao doći do Mjeseca i čitateljima poželjeti laku noć. Slikovnica je vrlo zabavna i vesela te je

namijenjena djeci najmlađeg uzrasta. Na posljednjoj stranici slikovnice, možemo uočiti Krokača, kojemu je televizijski aparat u kvaru. Glavni lik nastoji popraviti antenu, kako bi ponovno mogao uživati u svome TV-kanalu.

Kao i u prijašnjoj slikovnici *Cirkus Ludolet*, unutar slikovnice možemo naći preklapljene listove koji slikovnici daju specifičnost i zanimljivost. Junaković šarenim i veselim ilustracijama prikazuje Krokača i njegove dogodovštine prilikom gledanja TV-kanala. Zabavne ilustracije prate tekst koji je pisan u rimi. Svjetlanu Junakoviću je za ilustracije, u ovoj slikovnici dodijeljena nagrada *Grigor Vitez*.

Nakon pročitane slikovnice, odgajatelj zajedno s djecom, može pokrenuti raspravu o tome što su pročitali. Djeca mogu iznijeti svoja razmišljanja o samoj priči i o načinu života glavnog lika te se mogu dotaknuti teme najdražih crtića i emisija. Kroz razgovor i aktivnim slušanjem vršnjaka i odgajatelja, dijete uči uvažavati različita mišljenja i stavove.

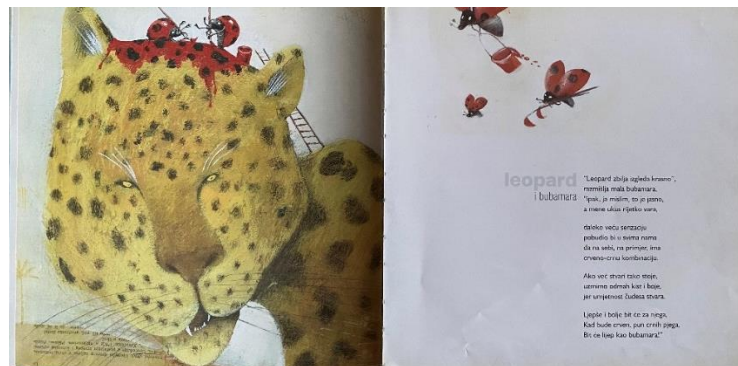

Slika 12: *Krokačev TV-kanal* (Bilopavlović i Junaković, 2003).

7.4. Mali veliki svijet

Mali veliki svijet zbirka je pjesama Luke Paljetka i ilustracija Svjetlana Junakovića. Izdana je 2007. godine te nam govori o tome kako male i velike životinje, na prvi pogled nespojive, mogu skladno živjeti suživotom. Knjiga je informativnog, maštovitog i duhovitog sadržaja, koja djeci šalje poruku kako i različite životinje mogu zajedno živjeti

te da i ljudi, jednako kao i likovi unutar knjige, mogu skladno živjeti u nenarušenoj harmoniji. Nadalje, pouka knjige je da ne postoji mržnja između životinja, koje jedna drugoj stvaraju opasnost, te da i one mogu skladno živjeti. Slikovnica sadrži informacijsko-odgojnu i spoznajnu funkciju jer djeca dobivaju odgovore na pitanja o životinjama i o odnosima između njih te stvaraju vlastita mišljenja o njima. Također, provjeravaju već stečena znanja o načinu na koji žive pojedine životinje i kako se ponašaju međusobno. Luko Paljetak upoznaje nas s mnogobrojnim životinjama kao što su: pčele i medvjed, puž i kameleon, nosorog i žaba, leopard i bubamare, pelikan i kornjača, ovca i miš i slično. Maštovitim pjesmama, autor djeci približava način sukladnog života različitih životinja. Ako se u lijevom dijelu knjige nalazi tekst s pjesmom, u desnom će se dijelu nalaziti ilustracija spomenutih životinja. Svjetlan Junaković, svojim zanimljivim načinom prikazivanja životinja, prati tekst pjesama. Kroz maštovite i duhovite ilustracije, Junaković djeci približava likove unutar knjige. Slikovnica je primjerena djeci od najmlađe pa sve do predškolske dobi, ali i onoj školskoj. Na slici 13, možemo uočiti jedan od primjera skladnog suživota dviju posve različitih životinja.

Slika 13: Leopard i bubamare (Junaković i Paljetak, 2007).

7.5. *Oh, ti radosna večeri*

Slikovnica *Oh, ti radosna večeri* slikovnica je hrvatskog književnika Tita Bilopavlovića, u kojoj je upravo Svjetlan Junaković kreirao ilustracije. Slikovnica je vrlo

kratka te je izdana 2003. godine. Strukturom i oblikom vrlo je slična slikovnicama *Cirkus Ludolet*, *Krokačev TV-kanal* i *Sretan rođendan*. Kao i u navedenim slikovnicama, specifična je po preklopljenim listovima, koji otvaranjem, otkrivaju zanimljivosti koje se kriju unutar same priče. Primjerena je djeci od najranije dobi te je pogodna za igru i razvijanje dječje mašte.

Inspirativni i vedri stihovi Tita Bilopavlovića uvode nas u atmosferu doma trojice medvjeda koji s nestrpljenjem iščekuju goste tijekom Badnje večeri. Tijekom iščekivanja svojih prijatelja, uređuju božićno drveće te im se počinju pridruživati redom: ostali medvjedi koji su vješti na glazbalima i spretni u igri, zečevi koji iskaču iz snjegovičevog šešira i nebeski jeleni koji u društvu Djeda Božićnjaka donose mnogobrojne darove.

Ilustracije Svjetlana Junakovića vesele su i prepune boja te skladno opisuju stihove unutar slikovnice.

Slikovnica omogućuje djeci iznošenje vlastitih iskustava vezanih uz Badnje večeri te razvijanje osjećaja i emocije vezane uz temu. Prilikom korištenja slikovnice, predškolska djeca mogu započeti s učenjem slova i čitanja te djeca mlađeg uzrasta mogu pratiti priču kroz ilustracije.

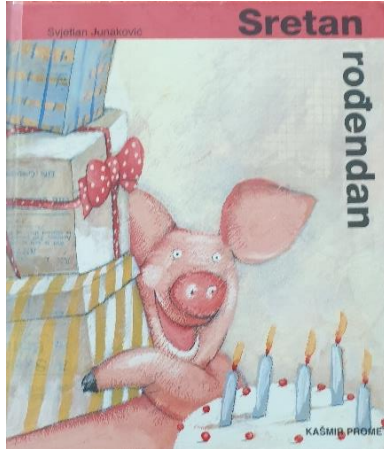
Slika 14: Veseli medvjedi (Bilopavlović i Junaković, 2003).

7.6 *Sretan rođendan*

Sretan rođendan još je jedna u nizu slikovnica koja pripada zbirci slikovnica prema stihovima Tita Bilopavlovića i s ilustracijama Svjetlana Junakovića. Izdana je 2002. godine. Pripada slikovnicama koje se razlikuju od ostalih jer posjeduje preklopljene listove. Svjetlanu Junakoviću za ovu slikovnicu dodijeljena je nagrada *Grigor Vitez* 2002. godine za najuspješniju ilustraciju u književnosti za djecu. Spoznajna funkcija slikovnice omogućuje djetetu da iznese vlastito mišljenje i stavove vezane uz proslave rođendana te prepričavanje vlastitih proslava. Nadalje, iskustvena funkcija slikovnice predstavlja ulogu svakog djeteta u društvu te putem nje uči o pravilnim odnosima među ljudima. Shodno tome, estetska uloga slikovnice nudi djetetu oblikovanje svojih stavova te se u njemu razvija osjećaj ljepote i ljubav prema čitanju. Govorno-jezična funkcija omogućuje djetetu učenje slova i izgovaranje glasova te je od velike pomoći kod početnog učenja i pisanja djeci predškolske dobi.

Na početku slikovnice upoznajemo glavnog lika, gicu Micu, koja slavi svoj rođendan uz prisustvo svojih prijatelja. Ističe kako je prava rođendanska proslava ona, u kojoj ima mnogo gostiju. Što je više prisutnih prijatelja, to je i više dobrih želja, ali i poklona. Na rođendanskoj proslavi nalaze se miš, guska, magarac, krava, medvjed, zec, koza, mačka i vjeverica. Zajedno sa slavljenicom, s veseljem otvaraju poklone. Na kraju slikovnice svi zajedno, nasmijani i veseli, Mici pjevaju sretan rođendan.

Ilustracije Svjetlana Junakovića skladno prate stihove u rimi. Primjerena je djeci od najmlađe dobi, koja mogu uživati u ilustracijama i priči. Kao i u ostalim slikovnicama iz zbirke izdavača Kašmir prometa, likovi životinja dobivaju karakteristike ljudi, što im daje notu zabave, ali u poučnosti.

Slika 15: *Sretan rođendan* (Bilopavlović i Junaković, 2002).

7.7. *Nikola Tesla*

Slikovnica *Nikola Tesla* objavljena je 2006. godine. Kroz obrađeni tekst Vere Vujović i s ilustracijama Svjetlana Junakovića, prati se i doživljava životna priča Nikole Tesle. Slikovnica započinje crtežem Velebita, koji se nalazi u samom središtu te strelicama koje označavaju strane, odnosno gdje se nalazi Lika, more i Sjedinjene Američke Države. Također, iznad same planine, Junaković ubacuje citat na engleskom: „Less iz more”, koji u prijevodu znači: „manje je više”. Kao što se može uočiti na slici 16, u uglovima stranica Junaković ubacuje svoj unutarlikovni tekst, kao npr. o načinu na koji je građen hrušt i koje su njegove zanimljivosti.

Slika 16: Bilješke ilustratora (Junaković i Vujović, 2006).

Slikovnica je vrlo poučnog i informativnog sadržaja te je zbog tog razloga pogodna za djecu rane i predškolske dobi, ali i za mlađu školsku djecu. Također, smatra se edukativnom pričom. Ovom slikovnicom, djecu se potiče na uočavanje važnosti istraživanja, eksperimentiranja i stvaranja, uz pomoć ilustracija, teksta, ali i zanimljivosti koje se nalaze na zadnjim stranicama slikovnice. Na taj način, djeca mogu naučiti o Nikoli Tesli i kako je on pridonio unapređenju života i svijeta. Slikovnica nam govori kako je u doba, dok još nije postojala struja za rasvjetu, telefon, računalo i brza vozila, živio jedan dječak koji je sanjao o velikim stvarima. Djetinjstvo je proveo u svome selu Smiljanu, gdje je razmišljao, istraživao i eksperimentirao. Slikovnica nam govori o tome kako je Nikola Tesla proveo svoj život i na koji je način, svojim izumima promijenio svijet. Djeca stječu nove spoznaje i znanja prilikom čitanja i listanja slikovnice te će im stečena znanja biti od velike koristi u budućnosti. Upravo taj segment predstavlja informacijsko-odgojnu ulogu. Ovisno o tome jesu li djeca upoznata s likom Nikole Tesle i njegovim radom, ona mogu iznijeti svoja znanja i stavove te mogu potvrditi ispravnost činjenica s kojima su već upoznati. Estetska funkcija slikovnice predstavlja utjecaj oblikovanja djetetovih stavova te se na taj način djeluje na razvoj dječjih intelektualnih sposobnosti.

Kod ilustriranja, Junaković koristi tehniku crtanja olovkom i tehniku akrila kako bi ilustracije doveo do svog prepoznatljivog nivoa. Nadalje, ilustracije prate tekst i život Nikole Tesle. Primjer tehnika ilustriranja Svjetlana Junakovića možemo uočiti na slici 17.

Slika 17: Tehnike ilustriranja (Junaković i Vujović, 2006).

8. JUNAKOVIĆEVE SLIKOVNICE PREMA FORMI

Slikovnice Svjetlana Junakovića mogu se prema formi podijeliti u nekoliko kategorija: slikovnice koje su podijeljene u dva dijela, slikovnice s preklopljenim listovima i slikovnice uobičajenog formata. Junaković se pobrinuo da se svaka njegova slikovnica, autorska ili ona koju je samo ilustrirao, osim po zanimljivim i posebnim ilustracijama, prepoznaje po svojoj formi. U prijašnjim poglavljima, predstavljeni su različiti oblici Junakovićevih djela. *Ljubav spašava živote* uvrštena je u kategoriju slikovnica koje su podijeljene na dva dijela te se time stvara dojam o dvjema slikovnicama, ali se u njima istovremeno prati jednaka radnja sagledana s dva različita gledišta. Specifičnu formu slikovnice možemo uočiti na slici 18.

Slika 18: Slikovnica u dva dijela, *Ljubav spašava živote* (Junaković, 2007).

Nadalje, u ovom radu, analizirane su četiri slikovnice unutar kojih su preklopljeni listovi stranice, kako bi se postigla dinamika same priče i povećala radoznalost čitatelja prilikom korištenja slikovnice. Svaki preklopljeni list, s jedne ili s druge strane, sadrži tekst, ilustraciju ili oboje te je potrebno otvoriti preklopljene dijelove, kako bi se otkrilo o čemu se pripovijeda. Specifičnosti stranica mogu se zamijetiti na slici 19. Slikovnice *Cirkus Ludolet*, *Krokačev TV-kanal*, *Oh, ti radosna večeri* i *Sretan rođendan* nalaze se u skupu slikovnica s preklopljenim listovima.

Slika 19: Slikovnica s presavijenim stranicama, *Krokačev TV-kanal* (Bilopavlović i Junaković, 2003).

Junaković u slikovnicama uobičajenog oblika, nastoji dodati specifičnost putem ilustracija. Slikovnici *Moj put: priča o cipelama* dodjeljuje horizontalno pravokutni oblik, kako bi se čitatelju približila radnja slikovnice, odnosno stvorio osjećaj kretanja glavnog junaka. Slikovnice uobičajenog oblika su dvije autorske slikovnice *Dome, slatki dome* i *Moj put: priča o cipelama* te slikovnice koje je ilustrirao *Una casa che mi piace, Nikola Tesla* i *Mali veliki svijet*. Primjer oblika slikovnice može se uočiti na slici 20.

Slika 20: Slikovnica uobičajenog oblika, *Mali veliki svijet* (Junaković i Paljetak, 2007).

9. ZAKLJUČAK

Na početku ovog završnog rada predstavljene su slikovnica i ilustracija kroz povijest, koja je njihova svrha, odnosno uloga te je prikazana podjela slikovnice. Istraženo je na koji su se način iste razvijale kroz povijest te koje su njihove uloge kao medija koji služi djeci rane i predškolske dobi kod početnog učenja čitanja. Korištena je dostupna literatura iz područja suvremene hrvatske teorije i povijesti slikovnice.

U glavom dijelu ovog rada predstavljen je ilustrator Svjetlan Junaković čije su slikovnice i ilustracije poznate i priznate u cijelome svijetu.

Analizirajući Junakovićeve slikovnice, cilj je bio ustanoviti jesu li njegovi radovi primjereni i razumljivi djeci rane i predškolske dobi. Odabrala sam deset slikovnica za analizu: *Dome, slatki dome*, *Ljubav spašava živote*, *Moj put: priča o cipelama*, *Cirkus Ludolet*, *Una casa che mi piace*, *Krokačev TV-kanal*, *Mali veliki svijet*, *Oh, ti radosna večeri*, *Sretan rođendan i Nikola Tesla*. Odlučila sam se za analizu ovih slikovnica jer pripadaju Junakovićevim najpoznatijim djelima i sadrže tipične karakteristike njegovog stvaralaštva. Odabrala sam tri autorske i sedam slikovnica u kojima je Junaković doprinio svojim ilustracijama za koje je osvojio različita priznanja i nagrade. Ilustrirao je tekstove više autora kao što su Tito Bilopavlović, Vera Vujović, Luko Paljetak i drugi.

Cilj je bio odgovoriti na pitanje jesu li odabrane slikovnice primjerene djeci rane i predškolske dobi kao početak učenja čitanja. Rezultati analize pokazali su da su slikovnice svojom jednostavnošću i ilustracijama prikladne za rad s djecom rane i predškolske dobi, u okviru početnog učenja čitanja. Analizirane slikovnice sadrže jednostavan tekst koji je primjeren djeci predškolske dobi te se mogu koristiti u raznovrsnim aktivnostima, primjerice: slikovnica *Oh, ti radosna večeri* uoči božićnih blagdana, slikovnica *Ljubav spašava živote* u sklopu razgovora i aktivnosti o odnosima unutar obitelji, slikovnica *Mali veliki svijet* za upoznavanje životinja te slikovnica *Nikola Tesla* za stjecanje znanstvenih spoznaja.

10. LITERATURA

1. Andrešić, D., Benc Štuka, N., Gugo Crevar, N., Ivanković, I., Mance, V., Mesec, I. i Tambić, M. (2010). *KAKO DIJETE GOVORI? Razvoj govora i jezika, najčešći poremećaji jezično-govorne komunikacije djece predškolske dobi*. Velika Gorica: Planet Zoe.
2. Balić Šimrak, A. i Narančić Kovač, S. (2011). Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama. *Dijete, vrtić, obitelj*, 66: (10-12).
3. Batinić, Š. i Majhut, B. (2000). *Počeci slikovnice u Hrvatskoj*. Kakva je knjiga slikovnica. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
4. Batinić, Š. i Majhut, B. (2001). *Od slikovnjaka do vragobe: hrvatske slikovnice do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
5. Brcko, K. (2018). *Estetska vrijednost slikovnice*. Završni rad. Učiteljski fakultet u Zagrebu. Pribavljeno 12.3.2021., sa <https://repositorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A501/datastream/PDF/view>.
6. Crnković, M. i Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
7. Čačko, P. (2000). Slikovnica, njezina definicija i funkcije. U: Javor, R. (ur.), *Kakva knjiga je slikovnica: zbornik*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
8. Čičko, H. (2000). Dva stoljeća slikovnice. U R. Javor (ur.), *Kakva je knjiga slikovnica (17-19)*, Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
9. Fuchs, R., Vican, D. i Milanović Litre, I. (ur.) (2011). *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH. Pribavljeno 10.02.2021., sa http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf.
10. Helmlly Parker, M. (2010). *The Power of the Picturebook: Examining Aesthetics and Critical Literacy for Imagination*. Electronic Theses & Dissertations. Pribavljeno 12.3.2021., sa

<https://digitalcommons.georgiasouthern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1537&context=etd>.

11. Hladíková, H. (2014). *Children's book illustrations: visual language of picture books*. *CRIS - Bulletin of the Centre for Research and Interdisciplinary Study*. Pribavljeno 15.3.2021., sa https://www.researchgate.net/publication/273967853_Children's_Book_Illustrations_Visual_Language_of_Picture_Books.
12. Hlevnjak, B. (2000). Kakva je to knjiga slikovnica? U: R. Javor (ur.), *Kakva je knjiga slikovnica (7-11)*, Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
13. Hranjec, S. (2006). *Pregled hrvatske dječje književnosti*, Zagreb: Školska knjiga.
14. Kusulja, E. (2016). *Oblikovanje slikovnice u radu s djecom*. Završni rad. Učiteljski fakultet u Zagrebu. Pribavljeno 12.3.2021., sa <https://repozitorij.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A203>.
15. Majhut, B. (2013). Počeci hrvatske slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj*, 19 (71), 20–22.
16. Majhut, B. i Batinić, Š. (2017). *Hrvatska slikovnica do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
17. Majhut, B., Zalar, D. i Visković, V. (ur.). (2012). *Slikovnica. Hrvatska književna enciklopedija*. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža
18. Martinović, I. i Stričević, I. (2011). Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu. *Libellarium*, 4(1), (39-63).
19. Mišetić, J., (2018). *Illustrator Svjetlan Junaković*. Diplomski rad. Filozofski fakultet u Zagrebu. Pribavljeno 09.3.2021., sa <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10048/1/Dipomski%20rad%20Svjetlan%20Junakovi%C4%87.pdf>.
20. Petrovič-Sočo, B. (1997). *Dijete, odgajatelj i slikovnica: akcijsko istraživanje*. Zagreb: Allinea.
21. Verdonik, M. (2015). *Slikovnica – Prva knjiga djeteta – nastavni materijal*. Pribavljeno 10.02.2021., sa

http://www.ufri.uniri.hr/files/nastava/nastavni_materijali/Verdonik_Predavanja_za_web_SPKD.pdf.

22. Visković, V. (2012). *Hrvatska književna enciklopedija*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
23. Wigan, M. (2006). *Basic Illustration 01: Thinking Visually*. Pribavljeno 12.02.2021., sa <https://sites.google.com/a/books-now.com/en1949/9782940373154-97sumpnaGEstabria16>.
24. Zalar, D. i Kovač-Prugovečki, S., Zalar, Z. (2009). *Slikovnica i dijete: Kriička i metodička bilježnica 2*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
25. Zeegan, L. (2015). *The fundamentals of Illustration*. Pribavljeno 12.02.2021., sa <https://alkgraf.files.wordpress.com/2009/04/the-fundamentals-of-illustration-150dpi.pdf>.

11. POPIS PRILOGA

Junaković, S. (2016). *Dome, slatki dome*. Varaždin: Katarina Zrinski.:

Slika 1: Naslovna stranica *Dome, slatki dome*.

Slika 2: Susret s majmunom.

Slika 3: Susret s krokodilom.

Slika 4: Susret s pingvinima.

Junaković, S. (2007). *Ljubav spašava živote*. Zagreb: Algoritam.:

Slika 5: Naslovna stranica *Ljubav spašava živote*.

Slika 6: Karikiranje likova.

Slika 18: Slikovnica u dva dijela, *Ljubav spašava živote*.

Junaković, S. (2007). *Moj put: priča o cipelama*. Zagreb: Algoritam.:

Slika 7: Naslovna stranica *Moj put: priča o cipelama*.

Slika 8: Dječakove cipele u prvom planu.

Slika 9: Sklad ilustracije i teksta.

Junaković, S. (2002). *Cirkus Ludolet*. Zagreb: Kašmir Promet.:

Slika 10: *Cirkus Ludolet*.

Junaković, S. i Piumini R. (2010). *Una casa che mi piace*. Milano: Carthusia Edizioni.:

Slika 11: *Una casa che mi piace*.

Junaković, S. (2003). *Krokačev TV-kanal*. Zagreb: Kašmir Promet.:

Slika 12: *Krokačev TV-kanal*.

Slika 19: Slikovnica s presavijenim listovima, *Krokačev TV-kanal*.

Junaković, J. i Paljetak, L. (2007). *Mali veliki svijet*. Zagreb: Algoritam.:

Slika 13: Leopard i bubamare.

Slika 20: Slikovnica uobičajenog oblika, *Mali veliki svijet*.

Junaković, S. (2003). *Oh, ti radosna večeri*. Zagreb: Kašmir Promet.:

Slika 14: Veseli medvjedi.

Junaković, S. (2002). *Sretan rođendan*. Zagreb: Kašmir Promet.:

Slika 15: *Sretan rođendan*.

Junaković, S. i Vujović, V. (2006). *Nikola Tesla*. Zagreb: Kigen.:

Slika 16: Bilješke ilustratora.

Slika 17: Tehnike ilustriranja.